

Νά! ὁ σκοπὸς ποὺ ἐπιδιώκουμε.

Μιά δικαιολογημένη πεποίθηση στὸν ἑαυτό τους καὶ στὴν ἐπιτυχία τοῦ ἔργου τῶν Διαλεχτῶν φιλοδοξεῖ νὰ στερεώσει τὸ βιβλίον τῶν διαλεχτῶν καὶ τῶν φωτισμένων νεωτεριστῶν, ποὺ μεταξὺ μας βέβαια θὰ ὑπάρχουν, ἂν ὁ συγγραφεὺς δὲν ἐκράτησε τοῦ κάκου στὸ χέρι τοῦ Διογένη τὸ κλεφτοφάνερο καὶ χροῖα τώρα γελοῖοτανα, βρίσκοντας τὸν ἄνθρωπο, ποὺ πρέπει νὰ δουλέψει γιὰ τὴ δημιουργία ἐνὸς μέλλοντος, καὶ σὲ πρόσωπα, ποὺ ἔχουν τὸ μυαλὸ θετικὸ καὶ ἔτοιμο, καὶ πρόθυμο, κρύβουν ὅμως στὰ στήθια τους τιποτένια ψυχὴ μικροσυμφεροντολόγου.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Στὸν πῦρ μεγάλο φανοκλῆ τῆς Πόλης σκύλο
Βραβεῖο βάλθηκε. Μὴν τὰ ρωτᾷς,
Τὸ κέρδισε τῆς Πόλης γαζιεύς
Τὸν Παλαμῆ μας κροῖοντας ζωῖλο.

A. E.

ΣΤΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ

(Σημειώματα ταξιδιωτῆ)

Πάρο, Ὀκτώβρης 1906.

Ταξιδεύουμε γιὰ τὴν Πάρο. Ἄμ' ἀφήσαμε τὸ λιμάνι τῆς Σύρας καὶ ἐπεράσαμε τὸ Γαῖδαρο, καὶ τ' Ἀσπρονήσια, τὰ νησάκια ποὺ φράζουν τὴν ἑξέχου, κατὰ τὸ Β.Α. ἀντικρίζουμε τίς δανταλένιες τῶν βουνῶν τῆς κορφῆς. Ἀριστερὰ τῆς ἡ Ἀξιά, ἀριστερώτερα ἡ Δῆλο, ἡ Μύκονο, ἡ Τῆνο, ἡ Ἄντρο καὶ δεξιὰ ἡ Σίφνο, δεξιότερα ἡ Σέρφο, τὰ Θερμιά καὶ ἡ Τζιά, φαίνονται πὺς σχηματίζουνε ἕνα μεγάλο κύκλο, μὲ τὴ Σύρα στὴ μέση, σὰν ἀληθινὲς Κυκλάδες καὶ πὺς βαστάζουνε σὰν πλατεῖες κολῶνες τὸ γαλαξιο οὐρανόν.

Ἀλλὰ δὲν κάνουν πραγματικὸ κύκλο. Γιατὶ τὰ τέσσαρα τελευταῖα νησιά ἔρχονται ἴσια γραμμὴ μὲ τίς Κάβο-Κολῶνες, ἐνῶ ἡ Δῆλο, ἡ Μύκονο, ἡ Τῆνο καὶ ἡ Ἄντρο σχηματίζουν ἄλλη εὐθεῖα μὲ τὴν Εὐβοία. Καὶ σὲ ἄλλη γραμμὴ, καθέτη ὅμως σ' αὐτὲς, βρίσκεται ἡ Μήλο, ἡ Κίμωλο, ἡ Πάρο καὶ ἡ Ἀξιά, ἐνῶ πίσω τους σὲ ἄλλη παράλληλη μὲ αὐτὴ γραμμὴ ἡ Φυλέαντρο, ἡ Σίκινο καὶ ἡ Νιό, πίσω ἀπ' αὐτὲς στὴ γραμμὴ ἡ Σαντορίνη καὶ ἡ Ἀ-

μοργό τὸ τελευταῖον κατὰ τὴ Ἀνατολὴ καὶ πρὸ πρῶτον ἡ Ἀνάφη, τὸ τελευταῖον κατὰ τὸ Νοτιὰ δωδεκάνησο. Καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ νησιά οἱ γεωλόγοι πιστεύουν πὺς εἴταν μιά φορὰ σμιγμένα μὲ τὴν Ἀττικὴ καὶ τὴν Εὐβοία καὶ πὺς φοβεροὶ σεισμοὶ τὰ συντρίψανε σὲ τόσα κομμάτια καὶ πλημμύρισε τὴν ἄβυσσο ποὺ σχηματίστηκε ἀναμεταξύ τους ἡ γαλανὴ θάλασσα ποὺ ἔγινεν ὕστερα τὸ μνημὲν τοῦ Αἰγία, καὶ ἐπῆρε τὸν ὄνομά του.

*

Σὲ δύο ὥρες φτάνουμε στὴν Παρκιά. Τὸ βαπόρι ρίχνει ἀγκυρά καὶ διπλωρῶναι στὴν ἀποβάθρα τῆς παραλίας, γιὰ νὰ φορτώσῃ βρέλια μεγάλα μὲ κρασί, τῆς Οἰνοποιτικῆς Ἑταιρίας, ποὺ πῆρε φέτο ὅλη τοῦ νησιοῦ τὴν παραγωγή. Τὸ βαπόρι μένει τέσσερις ὥρες, καὶ ἀνεβοκατεβαίνουν πολλοὶ Παριανοὶ τίς σκάλες του καὶ μὲ περιέργεια τὸ παρατηροῦνε, γιατί φαίνεται πὺς ποτὲ δὲν ἔχουν ταξιδέψει. Καὶ ἀφήνουνε βαθύτατη ἐντύπωση τὰ μεγάλα μαῦρα μάτια, τὸ ὠραῖο πρόσωπο, τὸ λιγερὸ ἄκστημα, τ' ἀφροπλάσματα λαμικὰ καὶ μαυροφορεμένων ἀδερφάδων, ποὺ μὲ τόση ἀπλότητα παρατηροῦν τίς μηχανές του.

Πατὰ στὴ στεριά. Μὲ συναρπάζει ὁ κάτασπρος κολοσσὸς τῆς Ἑκατομυλιανῆς, τῆς Παναγίας ποὺ θὰ εἶχε ἄλλοτε ἐκατὸ πύλες καὶ σὰ γίγαντας στέκει δίπλα ἀπ' τὴν πράσινη πόλη καὶ τὴν παρκατέκει μὲ τὴ μεγάλη χάρη της. Γιατὶ καὶ αὐτοὶ οἱ ἄπιστοι τὴ φοβήθηκαν, τὴ σεβάστηκαν καὶ πολλές φορὲς ἐγλύτωσε τὴν Πάρο ἀπ' τῶν κουρασῶν καὶ τῶν Τούρκων τοὺς κατατρεγμούς. Ἡ Ἑκατομυλιανὴ χτίστηκε στοὺς πρώτους τοῦ χριστιανισμοῦ χρόνους ἀπ' τὴ Ἀγία Ἐλένη, καθὼς λένε, κατὰ τὸ σκίδιο τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν ἀρχιτέχτονα πῶφικα καὶ αὐτὴ. Εἶναι ὁ μόνος βυζαντινὸς ναὸς ποὺ ὑπάρχει στὰ δωδεκάνησα. Καὶ χρησιμίσανε γιὰ τὴν κατασκευὴ της κολῶνες ποὺ τίς ἐπῆραν ἀπ' τοὺς ἀρχαίους ναοὺς, καὶ τὴν Ἀγία Τράπεζα τὴ σκεπάζει μονοκόμματο μαρμαρίνο κοδοῦκλιο, στηριγμένο καὶ αὐτὸ σὲ ἀρχαῖες κολῶνες. Καὶ ἀπὸ κάτω ἀπ' τὴν Ἀγία Τράπεζα εἶναι πηγὰδι μὲ νερό, παντοτεινὸ ἀγίασμα. Ἡ παλαιότητα τῆς Ἑκατομυλιανῆς φαίνεται καὶ ἀπ' τὸ ὅτι ἔχει χωριστὰ δωμάτια γιὰ τοὺς ἀκατηχουμένους καὶ σ' ἕνα δωμάτιο δίπλα ἀπ' αὐτὰ εἶναι μιά μεγάλη κίτρινη κολυμπήθρα, σὲ σκῆμα σταυροῦ, μὲ μιά κο-

λωνίτσα στὴ μέση ποὺ μπαίνουν οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ μαζί πολλοὶ καὶ βαφτίζεσταν.

Ἔχει ἀκόμα θαματούργη φήμη ἡ μεγαλόχαρη καὶ τίς 15 Αὐγούστου, τὴ μνήμη της, ἔρχονται ἀπ' τὰ πέρατα τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἀπ' τὴν Ἑλευτέρη Ἑλλάδα, πολλοὶ χριστιανοὶ νὰ τὴν προσκυνήσουν. Τὰ περισσότερα σπίτια τῶν Παριανῶν γίνονται ξενοδοχεῖα τίς ἡμέρες ἐκεῖνες. Ἀλλὰ καὶ στὴν καιρὸ τῆς σκληρῆς εἴτανε θαματούργη ἡ χάρη της καὶ εἶχε πολλὰ καὶ ἀπ' τοὺς ἀπίστους τάματα. Σώζεται ἀκόμα κρεμασμένο στὸ γυναικίει ἕνα ἅγιον κόνισμα, τάξιμο Τούρκου πλοίαρχου, ποὺ κινυνεύοντας νὰ πνιγῇ εἶχε παρακαλεσθῇ στὴ χάρη της καὶ ἐσώθηκε. Καὶ δεξιὰ, στὴν κάτω γωνίᾳ του, εἶναι ζωγραφισμένο τὸ τούρκικο πλοῖο μὲ τὸ μισοῦργαρο στὴ σημαία του. —Καὶ γέροι, ποὺ ζοῦνε ἀκόμα, δηγοῦνται πὺς εἶχαν ἀκούσει ἀπ' τοὺς γέρους πατεράδες τους, πὺς στὸν καιρὸ τους, εἶχεν ἔρθῃ ἀπ' τὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς, ἕνα τούρκικο καράβι γεμῆτο μὲ δῶρα στὴν Παναγίᾳ, ποὺ τῆς ἔφερναν ἕνας μπέης μὲ τὸ γιό του. Γιατὶ τὸ μπεγέπουλο εἶτανε βαρεῖα ἄρρωστο, σὲ βαθεῖα ριγμένο βύθισι καὶ ἀπ' ὅλους τοὺς γιατροὺς ἀπολπισμένο, ποὺ ὁ πατέρας του ἀπολπισμένος καὶ αὐτὸς γιὰ τοῦ μονάρχου παιδιοῦ τὸν κίντυνο, εἶχε κατεβῇ στὸ περιβόλι νὰ πάρῃ τὸν ἀέρα του, ἔταν τὸν πλησιάζει ὁ περιβολάρχης του καὶ τοῦ λέγει: Μπέη μου, στὸν τόπο μου τὴν Πάρο, ἔχουμε μιά Παναγιά θαματούργη, ποὺ τὴ λέν Ἑκατομυλιανή, παρακάλεσου σ' αὐτὴ μὲ τὴν καρδιά σου καὶ θὰ σοῦ σώσῃ τὸ χαϊδεμένο σου παιδί. Καὶ ὁ μπέης ἀμέσως γονατίζει καὶ μὲ ὅλη του τὴν καρδιά κάνει στὴ Δέσποινα τὴν προσευχή του. Δὲν ἐπρόφτασε νὰ σηκωθῇ καὶ τοῦ φωνάζουν πὺς ὁ γιός του ἐξήνησε καὶ θέλει νὰ τὸν ἰδῇ. Ἀνεβαίνει καὶ ἀκούει ἀπ' τοῦ παιδιοῦ τὸ στόμα, πὺς μιά μαυροφόρα, πολὺ ὁμορφὴ γυναίκα, τὸν εἶχε πάρει ἀπ' τὸ χέρι καὶ περπατώντας τὸν ἀπάνω στὴ θάλασσα, τὸν ἐπῆγε σὲ μακρινὸ νησί, τὸν ἔμπασε σὲ μιά μεγάλη ἐκκλησίᾳ καὶ τὸν ἔβαλε νὰ προσκυνήσῃ μιά εἰκόνα ποὺ τῆς ἔμοιαζε. Καὶ σὺν ἔγινε καλὰ τὸ μπεγέπουλο καὶ ἔρθαν ἐδῶ μὲ τὸ καράβι, ἀμέσως γνώρισε τὸ νησί, τὴν ἐκκλησίᾳ καὶ τὴν εἰκόνα καὶ τὸ εἶπε στὸν πατέρα του.

*

Ἡ Παρκιά ζαπλώνεται σ' ἐπίπεδο μέρος καὶ φτάνει ὡς τὴ θάλασσα, διαφορετικὰ ἀπ' τὰ περισσότερα νησιά τοῦ Αἰγαίου, ποὺ γιὰ τὸν φόβο τῶν

τυχε νὰ τρομάξῃ καὶ ὁ Ἀντρέας. Λαφιάστηκε, ἀναγκάστηκε νὰ σταθῇ, καθῆσε χάμω, πρόσμενε νὰ τοῦ περάσῃ, ζαλισμένος, μὲ τὰ γόνατά του κομμένα. Ἡ πλάνη ποὺ τόσες φορὲς τὸν ἀπονάρκωσε, τὸν ἀπονάρκωνε φαίνεται καὶ τώρα. Δὲν καταλάβαινε πὺς γιὰ νὰ παραγῇ σὲ τέτοιον βαθμὸ ἀπὸ μιά ὄρνιθα, ἔπρεπε ἡ καρδιά του καὶ νὰ χῆ, ἔπρεπε νὰ πάσκη ἀπὸ κανένα νόσημα τῆς καρδιάς. Ἐννοίωσε μονάχα πὺς τὸν ἔβλαψε, καὶ ἄρχισε, ἄμα συνεπῆρε, νὰ πλέκη χίλιους στοχασμούς. Φιλοσοφοῦσε ὁ Ἀντρέας. Φιλοσοφοῦσε καὶ λογάριζε πὺς ἀπ' ὅλα τὰ κανόνισα, ὅλα τὰ ταχῆα τῆς ζωῆς, τὸ πρῶτον τρομερώτερον, τὰ κατανίχτο εἶναι καὶ ποὺ λέγεται ξαφνικόν, δηλαδή τὸ πρῶτον τὸ ἀπρόδλεφτο ποὺ σοῦ γίνεται ὅταν ἐσύ δὲν τὰ παντίζεις, ἕνα πρῶτον ποὺ ἀπὸ καθαφτὸ δὲν ἔχει σημασία, ποὺ εἶναι μπόσικο, τιποτένιο, ἀνόητο, σὰν τὴν ὄρνιθα στὸ βουρμάκι, σὰν τὴν πέτρα στὴν στράτα, ἕνα πρῶτον ποὺ μπορεῖ καὶ διόλου νὰ μὴ εἰ πειράξῃ, ποὺ μπορεῖ ὅμως καὶ νὰ σὲ σκοτώσῃ. Ποιὰ δύναμη, ποῖο χέρι θὰ τὸ κατορθώσῃ ποτὲς νὰ μολοδίσῃ τὰνεμπόδιστο, καὶ ὅσο δὲν μολοδίζεται, ὅσο ἀσφάλεια δὲν ὑπάρχει, ὅσο δὲ βρέθηκε ὁ κανόνας τῆς σωτηρίας, ὁ κανόνας ποὺ καὶ τὸ ξαφνικὸν τὸ ξεξαφνίζει, τί σημαίνει γιὰ τὸν ἄνθρωπο ζωὴ;

Ὁ Ἀντρέας ἄδικο δὲν εἶχε καὶ σωστὰ φιλοσοφοῦσε. Τὸ ξαφνικὸν ἐκεῖνο μὲ τὴν ὄρνιθα, ποὺ καταντοῦσε καὶ κομικόν, τοῦ ἔκαμε κακὸ περισσότερον ἀπ' ὅτι νόμιζε. Ἀλήθεια ποὺ γιὰ νὰ τοῦ κάμῃ κακόν, ἔπρεπε ὁ δύστυχος ἀπὸ τότες ἄσκημα νὰ τὰ πηγαίνοι. Φαντάζεται ὅμως κανεὶς, σὲ τέτοια νοσηρὴ διάθεση, τί ἐντύπωση ἔμελλε νὰ τοῦ δώσῃ τὸ χειροῦργημα ποὺ ἀνυπόμονα τὸ καρτεροῦσε ἡ Κατινούλα καὶ ποὺ τότε μὲ ὁ Ἀντρέας. Μὰ τὸ ναί, τυχερὸς μὲ τοὺς γιατροὺς δὲν εἶτανε τοῦ σκακτέψανε τὴν Κατινούλα, τὴν ἀφάνισαν καὶ τὸν ἴδιον μὲ τὰ βάσανα καὶ τὴν ἀντάρα. Ὅταν ἔφτασε στὸ Χαμονοκόρρι, ὅταν εἶδε ἀναστημένη τὴν Κατινούλα, ἔλπιε μιά στιγμή πὺς τέλειωσε μὲ τοὺς γιατροὺς. Τὸ ἔξερε ὡς τόσο τί τοῦ εἶχε πῆ στὸ Μπ... ὁ κ. Σεβιλιάς: τὸ ἔξερε πόσο τὸ λαχταροῦσε καὶ ἡ Κατινούλα τὸ χειροῦργημα, ποὺ τότε πῆ καὶ ἡ γιατρεία τῆς τελειωτικῆς, σὰν εἶδος νίκη, γιατί τὸ κάτω κάτω μ' ὅλη τὴν καλητέρεψή της, ἡ ἀκράτεια ξακολουθοῦσε, ὁ φούσκα πάντα τῆς ἀνοιχτὴ, καὶ τὸ καταλάβαινε ὁ Ἀντρέας πὺς ἄδυνατο νὰ μείνῃ ἔτσι τὸ παιδί. Καὶ ὅμως ἔλπιζε, χωρὶς νὰ τὸ ξεδιαλίσῃ τί ἐλπίζει. ἔλπιζε ἀραγὲς νὰ σιάξῃ μοναχὴ της, ἡ ἐλπίζει νὰ τὸ ξεγιάσουνε καὶ ὁ γιατρός καὶ ἡ ἄρρωστη μαζί; Βέβαιον

εἶναι πὺς δὲν τολμοῦσε λέξῃ νὰ ξεστομίσῃ γιὰ τὸ ζήτημα, ὅστερς ἀπὸ καὶ ποὺ ἔγινε τὸ περασμένο καλοκαίρι, τὴν πέμτη, τρεῖς τοῦ Τρυγητῆ. Τὸ θωρεῖς ὁ δύστυχος γιὰ δυστύχημα νὰ πῇ τὸ λόγο του, νὰνακατεφτῇ στὴ δουλειά, καὶ ἀπὸ τῆλλο μέρος ἔλεγε πὺς καὶ νὰ σπαλῇ κακὰ ἔκανε. Ὅτι καταπαίστηκε, γύρισε στὸ στραβόν. Μόνον τὴν τρίτη, ἔξη τοῦ Μάρτη, σὰν τὴν εἶδε ληθαργημένη, ἀποσωμένη, φωτίστηκε γιαικάς καὶ τὴ γλύτωσε. Ναί, μὰ τότες τὸν ἐβοήθησε ἡ ἀπελπισία, τοῦ κατέθηκε ἀκαταμάχηστη δύναμη. Τώρα τὸν νοιώθε ἄχ! πὺς δύναμη πῆ δὲν εἶχε, πὺς ἡ δύναμή του φτερουγιστὰ τὸν ἔφριε καὶ ἐφῆγε ἀπὸ τὸ ἀψυχωμένο τὸ κορμὶ του.

Δύναμη, ἀντὶς τὸν Ἀντρέα, εἶδει ἡ Κατινούλα. Ἐβείξε καὶ κάποιον μαργιολά. Ἐπειδὴ τὸ μυρίστηκε πὺς φοβότανε ὁ ἀφέντης. Τὴν τρίτη, τέσσερις τοῦ Σταθροῦ, σὺ γύρισε ὁ Ἀντρέας ἀπὸ τὸν περίφημον τὸν περίπατον τῆς ὄρνιθας, τοῦ ἀνοῖξε ὁμιλία ἡ Κατινούλα, βρίσκοντας ἀφορμὴν στὴ μερομηνία τῆς ἡμερῆς, τίς τέσσερις τοῦ Σταθροῦ, ὅπου χειροουργήθηκε, λέει, στὸ Μπ..., ἐδῶ καὶ δύο χρόνια. Τοῦ θυμισε τὸ ταξίδι τους, δὲν μπόρεσε νὰ μὴν πῇ καὶ τίς δυσκολίες, καὶ τὰ χίλια τὰ ξαφνικά ποὺ τοὺς ἔρτανε στὸ φοβερό τους ἐκεῖνο τὸ ταξίδι. Τὰ δηγότανε

κουρσάρων οι πρώτοι τους κάτοικοι είχαν χτίσει τις φωλιές τους, μακριά απάνω σε γκρεμούς και σε βράχους, και τα παιδιά τους, που τους έρχονταν κακὸ ν' αφήσουν τὰ σπίτια που γεννήθηκαν κι' ανατροφή καν, εξακολούθησαν εκεί νὰ μένουν. Κ' είναι χτισμένη στο μέρος που ήταν ἡ παλιὰ Πάρο, και που σώζεται ἕνα πελώριο ἀρχαῖο κάστρο.

Ἡ Πάρο φημιζότανε τότε γιὰ «τὰ αἰμένα», τὰ κόκκινα δηλ. σῦκα της, —σήμερα ἔχει ὠραῖα ρόδια— γιὰ τὰ ὠραῖα της μάρμαρα, που βγαίνουνε στὸ βουνὸ Μάρπησσα, και γιὰ τοὺς δίκιους κατοίκους της που τοὺς βάζανε στὰ γειτονικά νησιά κριτάδες «καταρτιστῆρας» γιὰ νὰ λύσουνε τίς κρισολογίες που ἀναμεταξύ τους εἶχαν.

Ἀλλ' οἱ Παριανοὶ ἀποχτήσανε κατόπιν κακὴ φήμη, κ' ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐσκίασε τὸ ρῆμα «ἀναπαριζέιν» γιὰ ὅσους δὲν κρατοῦσαν τὸ λόγο τους. Γιὰτ' ὕστερα ἀπ' τὰ Μηδικά, που πολεμήσανε στὸ Μαραθῶνα με τοὺς Πέρσες, τοὺς πολιορκῶσαν οἱ Ἀθηναῖοι γιὰ τιμωρία τους, κι' αὐτοὶ βλέποντας τὴν ἀδυναμία τους συζωνήσανε νὰ παραδοθῶν, ἀλλὰ σὰν εἶδανε μεγάλη φωτιά στὴ Μύκονο και νομίσανε πὼς ἐρχόντανε οἱ Πέρσες νὰ τοὺς βοηθήσουν, τὸ γυρίσανε και δὲ θέλουν ν' ἀκούσουνε πῶς κουνέντα γιὰ παράδοση. Ἡ τύχη ὅμως τόφερε νὰ μὴν πάθουν τίποτε, γιατί φοβερὴ φουρτοῦνα κατέστρεψε τῶν ὀχτρῶν τους τὸ στόλο, κι' ἀπ' αὐτὴ τὴν περίσταση ὁ Μιλτιάδης, που εἶταν ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ἔπεσε στῶν πατριωτῶν του τὰ ὄχρητα. Ἀλλὰ δὲν ἐγλύτωσαν και τοὺς ὑπὸ ταξιν ὕστερα ὁ Θεμιστοκλῆς, γιατί στὴ ναυμαχία τῆς Σαλαμίνας, πολεμήσανε με τοῦ Ξέρξη τὸ μέρος.

★

Ἡ Πάρο εἶχε δυὸ λογῶνε μάρμαρα, ἕνα που χρησίμευε στοὺς ἀρχιτέκτονες, κι' ἄλλο στοὺς ἀγαματοποιούς. Τὰ μάρμαρα αὐτὰ λεγότανε λυχνῖται, ἀπ' τὰ λυχνάρια που φωτίζανε τοὺς μαρμαρᾶδες σὰν τὰ βγαζαν και τὰ βρίσκουνε σήμερα στὰ ὑπόγεια νταμάρια. Με Παριανὰ μάρμαρα γινέκανε οἱ ξακουστότεροι ναοὶ τῶν ἀρχαίων, ὁ ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ στὴν Πάρο, ὁ ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνα στὴ Δῆλο και τόσο ἄλλοι. Παριανὸς εἶταν κι' ὁ μεγάλος Πραξιτέλης. Καὶ σήμερα ἡ Ἑγγλέζικη ἐταιρία τῶν μαρμάρων ἔκαμε μεγάλα ἐξοδα γιὰ νὰ βγάλῃ Παριανὰ μάρμαρα κ' ἐσκίασε και τὴν ἀποδόθα τοῦ λιμένα, ἀλλὰ δὲν ξέρω γιατί σταμάτησε ἡ δουλειά, ἀφοῦ ξόδεψε

γιὰ προπαρασκευαστικές ἐργασίες περισσότερα ἀπὸ ἕνα ἑκατομμύριο δραχμῆς.

Ἀντίπαρο Ὀχτώβρης. 1906.

Ἀπ' τὴν Πάρο με τὸ καίκι σέμιση ὦρα πετάχτηκα στὴν Ἀντίπαρο—τὴν Ὠλιάρων τῶν ἀρχαίων—νησί που χωρίζεται ἀπ' αὐτὴ με βαθειὰ θάλασσα. Ἐχει ἕνα μονάχα χωριό, μεταλλεῖα ἀπὸ σίδηρο κ' εἶναι γνωστὴ στοὺς ξένους ἐδῶ και πολλοὺς αἰῶνες ἀπ' τὴ βαθειὰ σπηλιά της, που ἐρχονται πολλοὶ κάθε χρόνο περιηγητὰδες και τὴ βλέπουν.

Ἡ πόρτα τῆς σπηλιάς εἶναι κοντὰ στὸ μεταλλεῖο, σὲ βουνὸ ψηλὸ 164 μέτρα και ὡς τέσσερα χιλιόμετρα μακριὰ ἀπ' τὸ χωριό, κ' ἐνᾶμις ἀπ' τὴ θάλασσα. Εἶναι στὴν Πάρο ἐπίτηδες ὁδηγοὶ γιὰ νὰ παίρνουνε τοὺς ξένους και τοὺς κατεβάζουνε σ' αὐτὴ. Γιὰτὶ τὸ κατέβασμά της δὲν εἶναι και τόσο ἐύκολο. Ἐχει δρόμο στενὸ, και σὲ δυὸ μεριές τόσο κατηφορικὸ και ἐπικλίντο, που πρέπει κανεὶς νὰ δεθῇ γιὰ νὰ μὴν παραπατήσῃ και πέσῃ στοὺς βαθειοὺς γκρεμοὺς που εἶναι στὸ δεξιὸ πλάγι του, ἀλλὰ παρκατὼ γίνεται ἀλαφρότερο τὸ κατέβασμά του. Ὁ λοι οἱ περιηγητὰδες γράφουνε πὼς ἡ σπηλιά αὐτὴ εἶναι μιὰ ἀπ' τίς εὐρυχωρότερες, ὠραιότερες και πλουσιώτερες σὲ σταλαχτίτες και σταλακμίτες σπηλιές τοῦ κόσμου. Ἐκεῖ μέσα σὰ βρεθεῖ κανένας, γράφει ἕνας περιηγητῆς, νομίζει πὼς εἶναι στὴ σπηλιά τῆς Θέτιδας, ὅταν ἐγύρταζε τοὺς γάμους τοῦ Πηλέα. Καὶ τὸ ἐξιοπεριεργότερο πρᾶμα σ' αὐτὴ εἶναι ἕνας μεγάλος σταλακμίτης, που βρίσκεται στὴ μέση μιανοῦ μεγάλου ὑπόγειου δωματίου, που μοιάζει με ἐκκλησίτσα και τὸν ὀνομάζουνε βωμὸ ἀπ' τὰ 1673 που ὁ Nointel, πρίσθης τῆς Γαλλίας στὴν Πόλη, ἔκαμε κεὶ τὴ μεσονύχτια γιορτὴ τῶν Χριστουγέννων κ' ἔγραψ' ἀπάνω σ' αὐτόνε με τὴν ὑπογραφή του.

HIC IPSE CHRISTUS ADEVIT

EIUS NATALI DIE MEDIA NOCTE CELEBRATO
MDCCLXXIII.

ΚΩΣΤΑΝΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΝΟΥ

“Ο ΝΟΥΜΑΣ”

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10.—Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ
Φρ. 29. 10.

20 λεπτά τὸ φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κδόκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια, Ἐθν. Τράπεζα, Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιοδρόμου (Ἀκαδημία), Βουλὴ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια), στὸ καπνπωλεῖο Μανωλακῆκη (Πλατεία Στουρνάρα), Ἐξάρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστία» Γ. Κολάρου και Σακέτου (ἀντικρυ στὴ Βουλὴ).

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Μιά νίκη τοῦ τύπου μας—Ὁ μεγάλος πορσιότης τῆς Εὐκτικῆς και τοῦ Ἀπαρέμφατου.—Γιαννοπουλισμοὶ—Ἀπεργία κ' ἐπανόσταση.

ΕΝΑΣ βουλευτὴς κι' ἀξιωματικὸς τοῦ Ναυτικοῦ, ὁ Μιαούλης, μπάτσισε μέσα στὴ Βουλὴ ἕναν ἄλλο βουλευτὴ, τὸ Ραδινὸ. Ὁ Ραδινὸς τὴν ἄλλη μέρα δῆλωσε στίς φημερίδες πὼς κι' ἂν μπατίστικε δὲν καταδέχεται νὰ μονομαχήσῃ με τὸ Μιαούλη, κι' ὁ Μιαούλης τὸν κάλεσε ἡμέσως σὲ μονομαχία, στέλλοντάς του γιὰ μάστιγες δυὸ ἀξιωματικούς, τὸ Ζυμβρακῆκη και τὸν Τυπάλλο. Οἱ μάρτυρες, ἐπειδὴ δὲν τὸ καταφέρανε νὰ πιτύχουνε πουθεῖν τὸ Ραδινὸ, που μπορεῖ και νὰ κρυβότανε, δημοσίεψαν σ' ὅλες τίς φημερίδες μιὰ ἐκ και τόσο σερνὴ δατριβὴ και τοὺς χερτονοῦσαν με δαυτὴ ἄτιμο, ἀναντσο και δὲν ξέρουμε τί ἄλλο ἀκόμα.

Νά, τὰ ἱστορικὰ τῆς περιφημῆς αὐτῆς ἐπὶθεσης που ἡ ναστάτικε ἀλάκαιρο τὸν Ἀθηναῖκο τέπο τὴν περασμένη βδομάδα. Ὁ τύπος μας αὐτὴ τὴ φορὰ πρέπει νὰν τὸ μοιγήσουμε φέρθηκε τιμὰ και παληκαρία. Κουρέλιασε τὴ δατριβὴ που δημοσίεψαν οἱ δυὸ ἀξιωματικοί, τοὺς ἀπόδειξε πόσο ἀντιστρατιωτικὸ κι' ἀνῆργο ἦταν τὸ φέρσιμά τους, διαμαρτυρήθηκε, ἀντιπροσωπεύοντας ἀλάκαιρη τὴν κοινωνία, γιὰ τοὺς τέτοιους ταξαρτισμοὺς κ' ἔβαλε, με λόγια λόγια, τὰ πράματα στὴ θέση τους.

Ἡ διαγωγή αὐτὴ τοῦ Ἀθηναῖκου τύπου πρέπει νὰν τοῦ λογαριαστῇ στὸ πασαπολὺ ἥταχο ἐνεργητικὸ του, κι' ἀξίζει νὰν τοῦ εἰκηθῶμε τέτοιες τιμημένες νίκες νὰν τίς καρδεῖται συγχρότερα.

★

ἡ Κατινούλα γιὰ νὰ δῇ πὼς γλυτώνει κανεὶς κι' ἀπὸ τὴν κόλαση. Ἀρπαξε ἀμέσως κι' ὁ Ἀντρέας τὴν ἀφορμὴ γιὰ νὰ γλυτώσῃ τώρα κι' αὐτός.

—«Κατινούλα μου, ἂν εἶναι και πάλι νὰ χειρουργηθῇς, θὰ χειρουργηθῇς ἐδῶ, στὸ Χαμονοκόρφι» στὸ Μπ... ἐγὼ δὲ θὰ σὲ ξαναπάρω.

—«Ἀμὲ τὰ ἐξοδα δὲν τὰ λογαριάζεις, ἀφέντη; Ἀρκετὰ σὰς κόστισα. Φτάνει μας»,

—«Τὴν ἡσυχία μου θὰ μοῦ κοστῇς, ἀ γλῆνη ἐκεῖ κάτω. Ἀ θὲς ἐδῶ, και σήμερα τοῦ γράφω».

Νὰ μὴ θελήσῃ, ἀφοῦ ἤθελε ὁ ἀφέντης; τὸν παρακάλεσε νὰ γράψῃ. Τὸν ἀρπαξε ἀμέσως τὸ λόγο που τοῦ ξέφυγε. Ἐγγραψε ὁ Ἀντρέας. Πρόθυμος ὁ κ. Σεβιλᾶς. Τοῦ ἀπάντησε πὼς τὴν τρίτη, δέκα ἐννιά, εἶναι λήφτερος κ' ἐρχεται μ' ὅλα τὰ χρειάζόμενα σπῖτι τους.

Ὁ Ἀντρέας ἀπὸ τίς τέσσερις ὡς τίς δεκαεννιά, σὰ νὰ ζοῦσε και νὰ μὴ ζοῦσε. Σίγουρος πὼς θὰ κολοῦθησε δυτύχημα. Σίγουρος πὼς ἡ Κατινούλα δὲ θὰντέξῃ. Τὴν περίεργο πρᾶμα στὸν ἄνθρωπο ἡ πεποίθησι πᾶς τὴν γατριεῖα της, εἶχε μέσα της ἡ Κατινούλα. Ὁ Ἀντρέας εἶχε τὴν πεποίθησι, στὰ σπλάχνα βιζωμένῃ, πὼς τὸ χειρουργημὰ δὲ θὰ πετύ-

χῃ. Κρύφιο προμήνυμα και στοὺς δυὸ, ἐπειδὴ κ' οἱ δυὸ τους εἶχανε δίκιο. Τὸ χειρουργημὰ ἐμελλε νὰ πετύχῃ γιὰ τὴν Κατινούλα· ἡ ταραχὴ κατακλόνισε στὰ σύδαθὰ του τὸν Ἀντρέα.

Τὴν τετάρτη, δεκαεννιά, παρουσιάστηκε χαρούμενος ὁ κ. Σεβιλᾶς, γραμμὴ ἀπὸ τὸ Μπ..., με τὸ ἰδιοκίνητό του· κουβάλησε μαζί του ὅτι φαντάζεσαι ὡς και τὸ τραπέζι-ἀνδρὸ τῆς Κλινικῆς με τὸν ἄσπρο του τὸ μουςαμά. Ἐφερε κ' ἕνα γιαιτρός, τὴν κ. Μπόννη, γιὰ τὸ χλωροφόρμημα. Τοῦ συγυρίσανε πίστηδες μιὰ σάλα μεγάλη στὸ ξοχικό τους· ὁ κ. Μαλαμὲς φρόντισε γιὰ τὴν ἀντισηψία κι' ὅλα ἀντισηψικά. Ἐνέργησε πᾶς κ' ἡ κανονικάδα τοῦ Ἀντρέα, που εἰς τέτοια περίσταση ζυποῦσε, γιὰ τίς παραμικρές, λεφτομέρειες.

—«Καλέ, τί παρᾶπονχ ἔχετε, κ. Ὀλπιέρη μου; τοῦ ἔλεγε ὁ κ. Σεβιλᾶς. Γιὰ στοχαστῆτε! Τὸ Μάρτη, κατσηρντισμένη και σήμερα χειρουργεῖται! Συφέρνηι, συμφέρνηι, κ' ἔννοι κ' σὰς!»

Στὸ Μπ... ὁ Ἀντρέας, ἐνῶ τοῦ χειρουργοῦσανε τὸ παιδί του, πρόπερσι, και φέτο ἀκόμη, ἐνῶ τοῦ Χριστοῦ, τῆς κοιτάζανε τὴ φούσκα, τραβιότανε και δούλεβε σὲ μιὰ κάμαρα. Τώρα δὲ θέλησε. Θέλησε νὰ παραβρεθῇ κι' αὐτός, ἀπὸ τὸ φόβο κι' ἀπὸ τὴ βεβαιό-

τητα πὼς ἀμα ἡ Κατινούλα χλωροφορμηθῇ, ἀμα σφαλοῖξῃ τὰ μαγία της, δὲ θὰ τάνοιξῃ πᾶς. Στὰ μάτια της καρφωμένα και τὰ δικά του, ὅσο βάζαξε τὸ χειρουργημὰ, δὲν πρόσεξε ὁ Ἀντρέας σὲ τίποτε ἄλλο, δὲν εἶδε τὰριστοῦργημα τοῦ Σεβιλᾶ, τὸ λίγο αἷμα που ἔχυνε, τὴν τέχνη του νὰ μαζώνῃ, νὰ κόφτῃ ἀπὸ δῶ, νὰ κόφτῃ ἀπὸ κεῖ, νὰ θανεῖζεται, καθὼς τὴ ξηγοῦσε, σαρκούλες ἀπὸ τὰ περιτόπια, γιὰ νὰ τίς συρράψῃ, γιὰ νὰ τῆς ξαναφτεῖσῃ τὸ διάφραγμα, νὰ τῆς κάμῃ μιὰ οὐρήθρα. Ὅτι χάλασε ἡ ἀκανονισιά, τὸ δημιουργοῦσε με τὰ χέρια της ἡ ἐπιστήμη.

—«Βλέπετε, τοῦ λέει ὁ κ. Σεβιλᾶς, ὅταν τὴ μετακομίσανε στὴν κάμερή της, βλέπετε τὰ βλέφαρά της. Σκύψτε κομματάκι, γιατί σὰς κατὰλαθα· μὴν ἀνησυχᾶτε, τὸ μαθράδι ἀπὸ που γυαλίζει, θὰ πῇ ζῶν».

Ζωή! Τόντις. Τῆνοιξε τὰ βλέφαρά της κατόπι ἀπὸ μιὰ ὦρα κι' ἀνάτειλε ὁ ἥλιος.

Ἐννοεῖται πὼς μ' αὐτὸ δὲν ἡσυχᾶσε ὁ Ἀντρέας. Ἐπρεπε ἡ Κατινούλα νὰ μείνῃ ἀκίνητη κοντὰ ἕνα μῆνα. Δὲν ξέρανε κίολας ἂν τὸ ράψιμο θὰ πιάσῃ. Ἐρχότανε κάθε μέρα ὁ κ. Μαλαμὲς. Ἡ ἀβῆσση κάθε μέρα καλῆτερα. Παρηγορήθηκε πᾶς ὁ κανονι-